

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
GELENEKSEL MÜZİK KÜLTÜRÜ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

Konferans Dizisi: 2

Orta Asya'dan Balkanlar'a Türk Çalgıları

Dr. Ayhan Sarı

11 Nisan 2012 Çarşamba, 14:00-15:30

Hacettepe Üniversitesi

Mehmet Akif Ersoy Konferans Salonu

Beytepe Yerleşkesi - Ankara

“Orta Asya’dan Balkanlar’a Türk algıları”

Dr. Ayhan Sarı

11 Nisan 2012 arşamba 14.00-15.30

Mehmet Akif Ersoy Salonu

Tarihsel gelişimi bin yıllar alan Türk algılarının macerası Orta Asya’da başlar, Anadolu topraklarına yayılarak Balkanlar’a kadar uzanır. Yeryüzünün bütün kıtalarına yayılan Türklerin algılarının geçmişten günümüze uzanan serüveni, insanlık tarihiyle ölçülen uzun bir öyküdür. İnsanlık var oldukça bitmeyecek olan bu öykü, tarihin derinliklerinden günümüze Türk coğrafyasının her bir bölgesinde çeşitlenip zenginleşerek hayat bulmaya devam etmektedir.

Türkler tarih boyunca algılarını günlük ve törensel yaşamın her alanında kullanmışlardır. Örneğin, dinsel törenlerde şamanların kullandıkları sembolik araçların başında davul gelmektedir. Şamanın yeraltına iniş ya da gökyüzüne yükselme törenlerinde, davul son derece işlevsel bir çalgıdır. Aynı şekilde, kötü ruhların kovulmasında ve hastalıkların sağaltımında da davul sesinin sihirli tınlarından yararlanıldığı bilinmektedir.

Çalgılar, Türk boylarına göre, kökenleri aynı olsa da farklı adlar almışlardır. Kazaklar “Dombra” alarken; Türkmenler, Özbekler ve Uygurlar “Dutar” almışlar; Azerbaycan Türkleri “Tar” ile Türkiye Türkleri ise bağlama ile sevinç ve coşkularını, hüznü ve kederlerini dile getirmişlerdir. Bütün bu çalgıların atası Türklerin ortak duyuş ve ifade tarzının göstergesi olan Kopuz’dur.

Kopuz bütün Türk boylarında kutsal ve saygın bir yere sahip olmuştur. Oğuz boylarının bilge ozanı Dede Korkut ad verirken, Oğuz yiğitlerine alkış tutarken, onları savaşa gönderirken kopuz ile konuşur. Türk insanı tarih boyunca kopuzun sesinden güç alarak savaşmış, kopuzu bir haberleşme aracı olarak kullanmış ve her türlü öyküsünü onun sihirli sesiyle terennüm etmiştir.

Orta Asya’dan Anadolu’ya ve Anadolu’dan Balkanlar’a uzanan 1000 yıllık bir yolculukta, algılar biçimleri değişen (kısa saplı, küçük gövdeli uzun saplı; telli, yaylı veya nefesli) ama toplumsal işlevi ve değeri ortak olan kültürel kimliğimizi taşıyan ve gelecek kuşaklara aktaran sanatsal bir ifade aracıdır.

Türk algılarının Âşık Veysel’in uzun ince yolu gibi sonsuzluğa giden bu yolcuğunda musiki yaratmadaki nitelikleri de kendine özgüdür. algılarımızın tınlarının rengi, genişliği ve zenginliği, onların geleneksel kullanımları yanında, senfonik bir musiki icrası için de elverişli özelliklere sahip olduğunu göstermektedir. Bu alanda bazı örnekler de mevcuttur.

Türk algıları, senfonik anlamdaki Batı orkestrasına alternatif bir senfonik orkestra yaratabilir. Böylece, bir yanda gelenek, diğer yanda çağdaş musiki icrası gerçekleştirilmesi mümkün bir ideal olarak görünmektedir.

Dr. Ayhan Sarı'nın Kısa Özgeçmişi

Dr. Ayhan Sarı Çanakkale-Biga'da doğdu. Orta öğreniminin ardından Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi **Müzik Bilimleri Bölümünü** 1985 yılında bitirdi. 1986'da aynı üniversitenin Güzel Sanatlar Bölümü'ne **Öğretim Görevlisi** olarak atandı.

1952'den beri kayıp olan Türkiye'nin ilk "**Ney ve Santur Metodları**"nı buldu. 1987 yılında Hüseyin Sadettin Arel'in 1933'de yapımına başlattığı, keman ailesinin fasıl kemençesine uyarlanması düşüncesinden hareketle gerçekleştirilen, kemençe beşlemesi uygulamasının anlatıldığı Dr. Zühtü Rıza Tinel tarafından 1926'da kaleme alınmaya başlanan el yazması **Asri Kemençe** başlıklı çalışmayı günümüz diline çevirdi. Çalışma 2010 yılında İTÜ Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı tarafından yayınlandı. Dr. Sarı'nın ikinci çalışması olan **Türk Müziği Çalgıları - Ud, Tanbur, Kanun, Kemençe, Ney, Kudüm ve Kemençe** kitabı okuyucularla buluştu.

Ayhan Sarı, 1989'da Dokuz Eylül Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bilimleri Ana Bilim Dalı'nda **Yüksek Lisans** öğrenimini bitirdi. 1990 yılında doktora öğrenimine başladığı Dokuz Eylül Üniversitesi-Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzik Bilimleri Ana Bilim dalında "**Müzik Bilimleri Doktoru**" unvanını aldı.

1985 yılından itibaren çeşitli dergi ve gazetelerde 100'ü aşkın yakın sayıda araştırma, makaleleri yayınlanan Dr. Ayhan Sarı pek çok televizyon ve radyo programına konuk oldu. Milli ve milletlerarası 100'e yakın kongre, sempozyum ve panele katıldı.

1990-1993 yılları arasında dış prodüktör olarak çalıştığı **TRT'nin Radyo-2** kanalında haftalık olarak yayınlanan belgesel nitelikli "**Geçmişten Günümüze Çalgılarımız**", "**Tanzimattan Günümüze Geleneksel Müziğimiz**" ve "**Kantodan Türk Pop Müziğine**" programlarını (256 program) hazırladı. "Geçmişten Günümüze Çalgılarımız" adlı program Güner Özkan ile ortak hazırlanmış olup "**Türkiye'nin Sesi (Voice of Turkey) Radyosu**"nda 14 yabancı dile çevrilerek TRT'de yayınlandı.

1992 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'ndeki görevinden kendi isteğiyle ayrılarak **Kültür Bakanlığı'na sanatçı olarak geçti**. 1994 Aralık ayında Kültür Bakanlığı Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu'na **Genel Yönetmen (Koro Şefi) olarak atandı**.

1998 yılında Edirne Devlet Türk Müziği Topluluğu Genel Yönetmenliği görevi sırasında Trakya Üniversitesi-Devlet Konservatuvarı'nda **Yüksek Lisans ve Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde GTSM dersleri verdi**.

2007'de **Musiki Dergisi'ni** kurarak editörlüğünü de üstlenen Dr. Ayhan Sarı, Kültür ve Turizm Bakanlığı Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, **İstanbul Devlet Türk Müziği Topluluğu'nda** sanatçı olarak görev yapmaktadır.